

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

БОГАТИРЬОВА ЄВГЕНІЯ МИКОЛАЇВНА

УДК 336.22.001.73 (477)

**ПОДАТКОВІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ:
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ**

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Одеса–2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Хомутенко Віра Петрівна,
Одеський національний економічний університет,
професор кафедри фінансів.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Проскура Катерина Петрівна,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри аудиту;

кандидат економічних наук, доцент
Крючкова Наталія Михайлівна,
Одеський національний університет
ім. І. І. Мечникова,
доцент кафедри економічної теорії та історії
економічної думки.

Захист відбудеться «15» квітня 2016 р. о 15.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.055.01 у Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 217.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 211.

Автореферат розісланий «14» березня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.О. Даниліна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний стан української економіки актуалізує необхідність застосування інноваційних інструментів податкової політики. Виважена податкова політика є одним з важливих чинників зростання інвестиційно-інноваційної та економічної активності в країні.

За роки незалежності в Україні неодноразово змінювалася податкова політика шляхом проведення податкових реформ. Водночас, такі реформи не сприяли створенню належних умов для забезпечення збалансованого і динамічного розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності держави. Все це обумовлює необхідність проведення комплексних досліджень реалізованих податкових реформ в Україні та пошуку науково-методичних підходів до забезпечення їх результативності.

Вагомий внесок в дослідженні податків як інструменту регулювання економіки та теоретичних засад формування податкової політики належить зарубіжним вченим: Р. Масгрейву, Дж. Міллю, А. Сміту, В. Танзі, Зи Хауеллу, А. Хілману, Б. Хуберту, а також вітчизняним науковцям: О. Василюку, М. Зверякову, А. Крисоватому, І. Лютому, В. Опаріну, А. Соколовській, В. Федосову, С. Юрію та іншим. Особливостям формування та реалізації податкової політики в Україні присвячені праці багатьох вчених, серед яких варто відзначити: З. Варналія, В. Вишневського, Т. Єфименко, В. Мельника, І. Педь, А. Скрипника, Л. Тарангул, Л. Шаблисту та ін. Дослідження впливу податкової політики на розвиток економіки проводилося в працях: Т. Кошук, Н. Крючкової, І. Майбурова, В. Панскова, К. Проскури, В. Хомутенко та інших.

Незважаючи на значну кількість напрацювань за цією тематикою, окремі питання, пов'язані з податковим реформуванням залишаються невирішеними, а саме: потребує поглиблення понятійний апарат предмету дослідження; проведення комплексного оцінювання результативності податкових реформ щодо їх впливу на економіку; визначення сучасних напрямів реформування податкової системи з урахуванням євроінтеграційного курсу країни з метою підвищення її регулюючої дії на економіку. Актуальність та необхідність наукового осмислення зазначених проблем зумовили вибір теми, мету та завдання дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконано у відповідності до плану науково-дослідної роботи, що здійснюється на кафедрі фінансів Одеського національного економічного університету за темами: «Бюджетна система України: аналіз стану і основні напрямки удосконалення бюджетних відносин в умовах макроекономічного розвитку» (ДР № 0107U011415), «Трансформаційні процеси у податковій системі України» (ДР № 0112U007707). У межах зазначених тем автором проведено дослідження теоретичних засад податкової реформи та здійснено комплексне оцінювання результативності податкових реформ в Україні.

Положення дисертаційної роботи стосовно методики оцінювання впливу податкової реформи на інвестиційний ресурс підприємств знайшли

відображення в складі прикладної теми «Оцінка фінансового потенціалу розвитку суб'єктів господарювання» (ДР № 0114U006071); в межах прикладної теми «Регулювання та контроль у системі управління державними та місцевими фінансами» (ДР № 0115U004588) проведено діагностику впливу податкової реформи 2011 року на макроекономічну стабільність в Україні та запропоновано напрями підвищення її результативності.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад проведення податкової реформи і розробка практичних рекомендацій щодо визначення стратегічних орієнтирів податкового реформування в Україні та напрямів їх досягнення для підвищення результативності впливу на розвиток економіки країни.

Відповідно до поставленої мети дисертаційної роботи автором сформульовано такі *завдання*:

- дослідити теоретичні засади податкових реформ;
- визначити механізм реалізації податкових реформ та його складові;
- проаналізувати передумови запровадження податкових реформ в Україні та визначити інструменти їх реалізації;
- розробити науково-методичний підхід до оцінювання результативності впливу податкової реформи на економіку;
- провести діагностику впливу податкових реформ на економіку України;
- здійснити аналіз дієвості інструментів реалізації податкової реформи на розвиток сільського господарства та будівництва;
- розробити наукові підходи до визначення стратегічних орієнтирів податкової реформи в Україні в умовах європейської інтеграції;
- обґрунтувати напрями податкового реформування в Україні;
- запропонувати науково-методичний підхід до аналізу концепцій податкової реформи.

Об'єктом дослідження є процес реформування податкової системи України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні аспекти проведення податкових реформ в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених у дисертаційній роботі завдань було застосовано загальнонаукові та специфічні економічні методи дослідження, а саме: абстрактного та конкретного, індукції та дедукції – при визначенні характерних ознак податкової реформи та теоретичному обґрунтуванні детермінант її запровадження; аналізу та синтезу – при дослідженні механізму реалізації податкової реформи та визначення його складових; історичного та логічного, спостереження – при дослідженні генезису податкових реформ в Україні; графічного – для наочного відображення стану економіки як результату запровадження податкових реформ; порівняльного та статистичного аналізу, узагальнення, системного аналізу – при дослідженні досвіду проведення податкових реформ в країнах ЄС та оцінюванні результативності податкових

реформ в Україні; кореляційно-регресійного аналізу – при обґрунтуванні впливу податкових реформ на економіку та прогнозуванні її результативності.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативні акти з питань оподаткування, розробки зарубіжних і вітчизняних науковців, дані Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Міжнародних організацій та ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних засад проведення податкової реформи та обґрунтуванні науково-методичних рекомендацій щодо підвищення результативності її впливу на розвиток економіки.

Наукову новизну дисертаційної роботи визначають такі положення:

удосконалено:

– науково-методичний підхід до оцінювання результативності податкових реформ, в основу якого, на відміну від наявних, покладено застосування таких критеріїв як: дотримання принципів проведення податкової реформи; аналіз виконання стратегічних завдань; визначення дієвості податкової реформи за окремими напрямками; оцінка результативності впливу податкової реформи на економіку в цілому. Запропонований підхід надає можливість комплексно оцінити результативність податкової реформи та виявити основні проблеми, які не було вирішено в результаті її реалізації;

– науково-методичні засади прогнозування результативності податкової реформи. Які, на відміну від наявних, враховують такі фактори впливу на показники результативності, як: обсяг податкових надходжень, соціальних внесків та наданих податкових пільг відносно вартості ВВП; та факторів грошово-кредитної та бюджетної політик. Це дозволяє прогнозувати рівень результативності впливу податкової реформи на економіку;

– наукові підходи до визначення стратегічних орієнтирів податкового реформування в Україні. На відміну від існуючих, запропоновано та обґрунтовано такі стратегічні орієнтири: зниження загального рівня податкового навантаження; посилення фіскальної позиції податків на споживання; запровадження податкових пільг інвестиційно-інноваційного характеру; зменшення рівня оподаткування праці. Впровадження таких підходів дозволяє розробити обґрунтовані напрями податкового реформування;

набуло подальшого розвитку:

– концептуальні засади податкових реформ, які містять теоретичні (уточнено визначення податкової реформи та окреслено наукове підґрунтя для її запровадження), організаційні (доведено необхідність дотримання принципів проведення податкової реформи), методичні (запропоновано підходи до оцінювання результативності податкової реформи та визначення стратегічних орієнтирів податкового реформування) та практичні (запропоновано напрями удосконалення податкової системи) положення, що, на відміну від наявних, сприятимуть підвищенню їх результативності;

– понятійно-категорійний апарат дослідження, а саме, уточнено визначення понять «податкова система», «податкова політика», що дозволило розширити змістовне наповнення поняття «податкова реформа». Визначення податкової реформи, на відміну від наявних, включає характерні ознаки податкового реформування та сприяє виокремленню поняття «податкова реформа» від поточних змін у податковій системі, які запроваджуються в результаті зміни інструментів тактики податкової політики;

– доведено доцільність дотримання принципів проведення податкових реформ, а саме: своєчасності; обґрунтованості; відповідності інструментів реалізації податкової реформи стратегічній меті та завданням податкової політики; прозорості; комплексності, системності та послідовності дій, які, на відміну від наявних, сприятимуть підвищенню результативності впливу податкового реформування на розвиток економіки;

– трактування поняття механізму реалізації податкової реформи як сукупності інструментів, методів та важелів, які використовуються при проведенні податкової реформи для досягнення стратегічних цілей податкової політики, що дозволило визначити інструментарій реалізації податкових реформ України та обґрунтувати доцільність його застосування, виходячи із стану економіки країни;

– рекомендації щодо податкового стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, які, на відміну від існуючих, передбачають введення простого інвестиційного податкового кредиту та обов'язкового цільового використання амортизаційних відрахувань, що сприятиме оновленню основних засобів та підвищенню інноваційної активності підприємств.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати наукового дослідження мають теоретичне та практичне значення, можуть бути використанні при розробці нормативно-правових актів, у роботі Державної фіскальної служби, громадських організацій та науково-дослідними установами. Запропоновані рекомендації щодо проведення податкової реформи України сприятимуть покращенню соціально-економічного стану країни.

Основні положення дисертаційного дослідження пройшли апробацію у: Всеукраїнській Громадській організації «Незалежна науково-дослідна експертна спілка» – щодо застосування прогресивних ставок податку на доходи фізичних осіб та перенесення частини навантаження зі сплати єдиного соціального внеску з роботодавців на найманих працівників (довідка № 39 від 02.11.2015 р.); Головному управлінні Державної фіскальної служби в Одеській області – щодо комплексного оцінювання результативності податкової реформи (довідка № 3048/10/15-32-06-01-10 від 20.11.2015 р.); Департаменті фінансів Одеської обласної державної адміністрації – щодо впровадження обов'язкового цільового використання амортизаційних відрахувань на капітальні інвестиції (довідка № 01-53/3568 від 30.11.2015 р.); Одеському науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі Міністерства внутрішніх справ – щодо запропонованих критеріїв до оцінювання результативності податкових реформ

та показників результативності (довідка № 11/3-15894 від 02.12.2015 р.) та знайшли відображення в пропозиціях відповідних інституцій стосовно удосконалення податкового законодавства.

Окремі результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Податкова система», «Оподаткування», «Оподаткування суб'єктів господарювання» та «Бюджетно-податкова політика» (довідка № 01-17/2156 від 02.12.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, у якій визначено теоретичне підґрунтя податкових реформ та здійснено оцінювання їх впливу на економіку, що дозволило окреслити стратегічні орієнтири та обґрунтувати практичні рекомендації щодо проведення податкової реформи в Україні. Одержані висновки та запропоновані рекомендації належать автору особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційної роботи пройшли апробацію на дванадцяти науково-практичних конференціях, а саме: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Стратегічні вектори розвитку регіональної економіки в умовах протидії викликам глобалізації» (м. Сімферополь, 2012 р.); XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (м. Луцьк, 2012 р.); Міжнародній конференції «Реформування та розвиток науки: сучасні виклики» (м. Київ, 2013 р.); Міжнародній підсумковій науково-практичній конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (м. Одеса, 2013 р.); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Податкова реформа в Україні: досвід, реалії та перспективи» (м. Донецьк, 2013 р.); XI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Формування інформаційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії» (м. Херсон, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (м. Львів, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит» (м. Київ, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції молодих учених «Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи» (м. Львів, 2015 р.); IV Міжнародній заочній конференції «Розвиток науки в XXI столітті» (м. Харків, 2015 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Структурні трансформації національних економік в глобальному вимірі» (м. Миколаїв, 2015 р.).

Публікації. За темою дисертаційної роботи опубліковано 21 наукову працю, в тому числі 9 статей у наукових фахових виданнях (одну з яких включено до міжнародних наукометричних баз), 1 стаття у виданні іноземної

держави, 11 публікацій за підсумками науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій 7,55 друк. арк., з яких 6,23 друк. арк. належать особисто здобувачу.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дослідження 298 сторінок, при цьому основний зміст викладено на 181 сторінці, що містять 38 таблиць та 29 рисунків. Список використаних джерел включає 215 найменувань та викладений на 24 сторінках; 14 додатків подано на 93 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

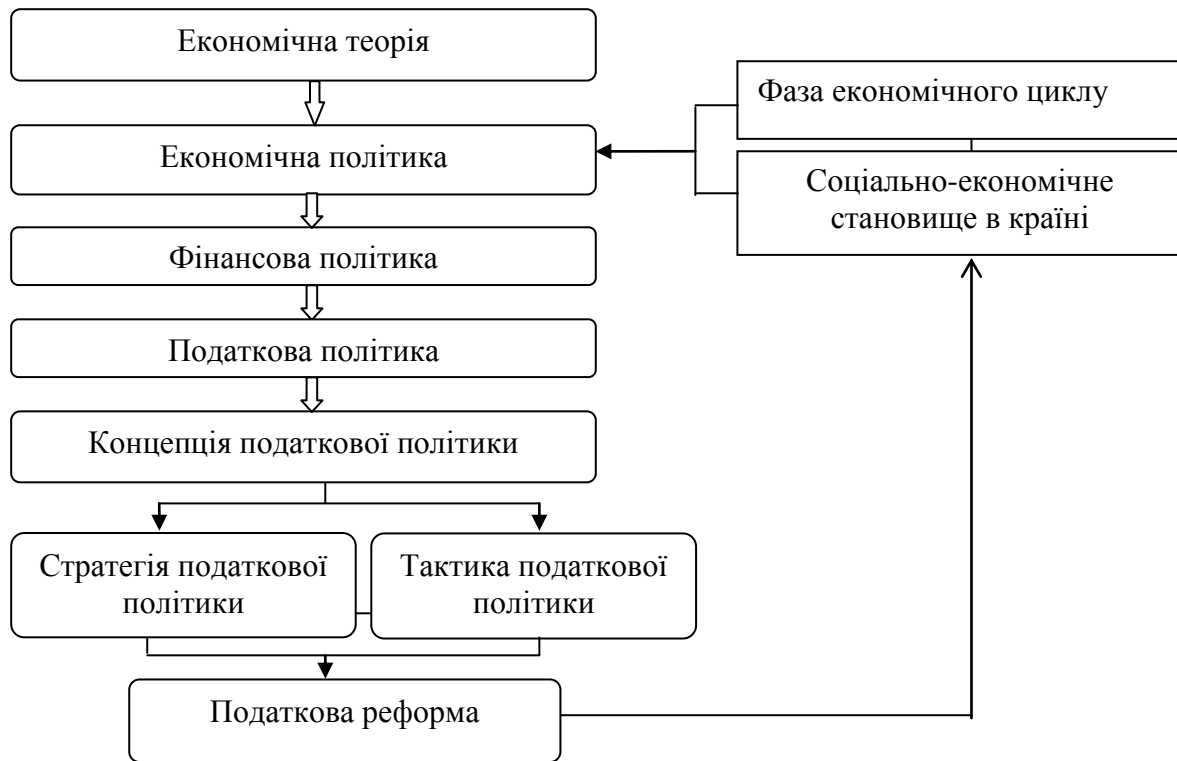
У першому розділі «**Теоретична концептуалізація податкових реформ**» розвинуто понятійно-категорійний апарат дослідження податкових реформ та визначено наукове підґрунтя для їх запровадження; досліджено механізм реалізації податкової реформи та його складові елементи; проаналізовано передумови запровадження податкових реформ в Україні та визначено інструменти їх реалізації.

Обґрунтовано, що необхідність запровадження податкової реформи та її особливі риси визначаються стратегією податкової політики, яка базується на загальній економічній стратегії держави, в основу якої закладаються певні теоретичні положення, виходячи із стану економіки та потреби її державного регулювання (рис. 1).

Визначено, що дієвість податкової реформи залежить не лише від вірно обраних інструментів її реалізації, а також від інструментів, що були запроваджені в межах грошово-кредитної, бюджетної та інших видів економічних реформ, оскільки ці інструменти можуть нівелювати позитивний вплив від їх запровадження в результаті проведення несистемної та непослідовної економічної політики.

В результаті проведеного дослідження систематизовано характерні ознаки податкової реформи: зміна стратегії податкової політики; прогресивні перетворення податкової системи; часові рамки її проведення; інноваційний та еволюційний характер. Уточнено визначення податкової системи та податкової політики. Це дозволило сформулювати авторське визначення терміну «податкова реформа», під яким розуміється законодавчо закріплені комплексні зміни податкової системи інноваційного характеру, які обмежені у часі впровадження та базуються на зміні стратегії податкової політики держави. Такий підхід, на відміну від існуючих, враховує характерні ознаки податкового реформування та дозволяє виокремити поняття податкової реформи від поточних змін податкової системи.

Рис. 1 Теоретична концептуалізація податкових реформ

Джерело: побудовано автором

Узагальнення теоретичних підходів до визначення податкового механізму дало змогу обґрунтувати поняття механізму реалізації податкової реформи та окреслити його складові елементи. Під механізмом реалізації податкової реформи розуміється сукупність інструментів (податків та їх складу; елементів податків; спеціальних податкових режимів; інструментів системи адміністрування податків), методів (економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні) та важелів (податкові санкції та стимули), які використовуються при реалізації податкової реформи для досягнення стратегічних цілей податкової політики.

Визначено, що при проведенні податкової реформи важливо дотримуватися таких принципів, як: своєчасність; обґрунтованість; відповідність інструментів реалізації податкової реформи стратегічній меті та завданням податкової політики; прозорість; комплексність, системність та послідовність дій, які сприятимуть забезпеченню її результативності.

У роботі досліджено генезис податкових реформ в Україні 1991, 1995, 1999 та 2011 рр. та визначено передумови запровадження кожної з них, а також проведено порівняльний аналіз інструментів їх реалізації. Доведено, що застосовані інструменти реалізації завдань реформ не відповідали економічному стану країни та носили виключно фіскальний характер.

У другому розділі «**Оцінювання результативності впливу податкових реформ на економіку України**» сформульовано науково-методичний підхід до оцінювання результативності податкового реформування, на засадах якого проведено діагностику впливу податкових реформ на економіку України;

здійснено аналіз дієвості інструментів реалізації податкової реформи на розвиток окремих галузей економіки: сільське господарство та будівництво.

У дослідженні сформовано науково-методичний підхід до оцінювання результативності впливу податкової реформи на розвиток економіки, що передбачає застосування таких критеріїв, як: дотримання принципів проведення податкової реформи, аналіз виконання стратегічних завдань, визначення дієвості податкової реформи за окремими напрямками; загальна оцінка впливу податкової реформи на економіку. Визначення дієвості податкової реформи пропонується здійснювати виходячи з таких напрямів впливу: покращення стану реального сектору економіки; сприяння структурним зрушенням економіки; створення умов для макроекономічної стабільності в країні; сприяння розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності.

Для комплексного оцінювання результативності податкової реформи щодо її впливу на економіку за визначеними критеріями запропоновано систему показників ($P_{\text{ввп}}$ – зміна обсягів реального ВВП в результаті проведення податкової реформи; $P_{\text{грсе}}$ – зміна питомої ваги виробленої продукції галузей реального сектору економіки у ВВП; $P_{\text{дб}}$ – дефіцит державного бюджету до ВВП; $P_{\text{ні}}$ – відношення вартості нововведених основних засобів до обсягу капітальних інвестицій; $P_{\text{ріп}}$ – питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції) та визначено умови досягнення певного рівня результативності виходячи з їх значень. Обґрунтовано, що досягнення високого рівня результативності податкової реформи щодо її позитивного впливу на економіку визначається за умови: $P_{\text{ввп}} > 0$ та $P_{\text{грсе}} > 0$ та $P_{\text{дб}} < 8$ та $P_{\text{ні}} > 65$ та $P_{\text{ріп}} > 7$.

Проведений діагностичний аналіз впливу податкових реформ на економіку України за окремими напрямками дозволив виявити дієві інструменти податкового реформування та визначити недоліки, що переносилися з попередньої на наступну податкову реформу та знижували їх результативність.

Так, домінуючим дестабілізуючим фактором при запровадженні податкових реформ в Україні визначено порушення принципів їх реалізації, від дотримання яких залежить виконання поставлених цілей та завдань (табл. 1).

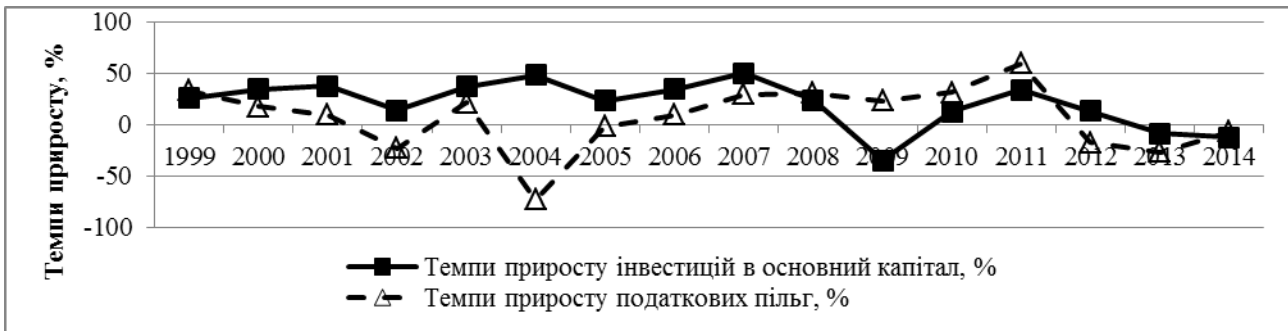
Таблиця 1

Аналіз дотримання принципів проведення податкових реформ в Україні

Рік	1991 рік	1994 рік	1999 рік	2011 рік
1. Своєчасності	дотримано	дотримано	дотримано	дотримано
2. Відповідності інструментів реалізації визначеній меті та завданням	не дотримано	не дотримано	дотримано	не дотримано
3. Обґрунтованості	не дотримано	не дотримано	не дотримано	не дотримано
4. Прозорості	дотримано	дотримано	дотримано	дотримано
5. Комплексності, системності та послідовності дій	не дотримано	не дотримано	не дотримано	не дотримано
6. Результативності	не дотримано	не дотримано	дотримано	не дотримано

Джерело: складено автором

Встановлено, що дієвими інструментами реалізації податкових реформ в Україні є податкові ставки, податкові пільги, об'єкт оподаткування та спеціальні режими оподаткування. Наприклад, податкові пільги є одним з важливих факторів впливу на інвестиційну (рис. 2) та інноваційну діяльність, що підтверджується наявністю прямого пропорційного кореляційного зв'язку між обсягом наданих податкових пільг та обсягом інвестицій в основний капітал, обсягом впровадженої інноваційної продукції та впровадженням нових технологічних процесів.

Рис. 2 Вплив податкових пільг на інвестиції в основний капітал (капітальні інвестиції) за 1999-2014 рр.

Джерело: побудовано автором

Проведений кореляційний аналіз факторів впливу податкових реформ на макроекономічні показники за окремими напрямками впливу дозволив виявити певні залежності. Так, збільшення податкових надходжень, соціальних внесків відносно вартості ВВП, а також питомої ваги прямих податків у структурі податкових надходжень негативно впливало на показники результативності по окремим податковим реформам, в той час як збільшення податкових пільг, навпаки, сприяло покращенню показників економічного розвитку країни. Крім того, збільшення ефективних ставок податків на працю та капітал гальмувало розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств.

Проведене оцінювання результативності податкових реформ за визначеними показниками засвідчило, що не дивлячись на окремі здобутки податкових реформ від запровадження певних інструментів по окремим рокам податкові реформи 1991 року, 1994 року та 2011 року визначено такими, що негативно впливали на економіку в цілому (незадовільний рівень результативності) (табл. 2). Виключенням було проведення податкової реформи 1999 року, результативність якої визначено на середньому рівні.

У результаті проведеного аналізу дієвості інструментів реалізації податкової реформи на розвиток будівництва та сільського господарства було визначено проблему низької ефективності наданих податкових пільг, що не створювало умови для зниження зносу основних засобів та дестабілізувало інвестиційну та виробничу діяльність у зазначених галузях. Доведено дієвість застосування спеціального режиму оподаткування для сільськогосподарських підприємств.

Показники результативності податкових реформ в Україні

Показники	Рік проведення податкової реформи			
	1991	1995	1999	2011
Зміна обсягу реального ВВП за роки дії податкової реформи ($P_{\text{ввп}}$), в. п.	-27,9	-6,9	25,0	-2,5
Зміна частки виробленої продукції галузей реального сектору економіки у ВВП ($P_{\text{гпсе}}$), в. п.	-22,4	-9,7	-8,0	-1,1
Дефіцит державного бюджету до ВВП ($P_{\text{дб}}$), %	9,7	1,9	5,9	5,0
Відношення вартості нововведених основних засобів до обсягу капітальних інвестицій ($P_{\text{ні}}$), в. п.	в/д	в/д	67,9	57,5
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції ($P_{\text{пін}}$), %	в/д	в/д	3,8	2,5

Джерело: розраховано автором

У третьому розділі «Стратегічні орієнтири забезпечення результативності податкових реформ в Україні» сформульовано підхід до визначення стратегічних орієнтирів податкової реформи в Україні; окреслено напрями трансформації податкової системи України; запропоновано науково-методичний підхід до аналізу концепцій податкових реформ в Україні.

Узагальнення та систематизація досвіду запровадження податкових реформ в країнах Європейського Співтовариства (ЄС) дали змогу здійснити порівняння виявлених тенденцій у податковому реформуванні країн ЄС та України. Це дозволило, ґрунтуючись на результатах діагностики впливу попередніх податкових реформ і потреб економіки, сформулювати мету, завдання податкового реформування та окреслити стратегічні орієнтири його проведення в Україні.

Метою податкової реформи визначено побудову розвиненої конкурентоспроможної економіки, інтегрованої в ЄС на засадах інвестиційно-інноваційного розвитку країни. Окреслено завдання податкової реформи: сприяння економічному розвитку країни; зниження дефіциту бюджету; стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств; сприяння вирівнюванню доходів фізичних осіб; стимулювання роботодавців до збільшення робочих місць тощо.

Стратегічними орієнтирами проведення податкової реформи в Україні визначено: зниження загального рівня оподаткування; збільшення рівня оподаткування споживання; скорочення рівня оподаткування праці; запровадження податкових пільг інвестиційно-інноваційного характеру.

З метою запровадження результативної податкової реформи в Україні надано рекомендації щодо удосконалення механізму оподаткування праці, капіталу та споживання.

Для сприяння інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні надано рекомендації щодо реформування механізму оподаткування капіталу. Обґрунтовано необхідність використання інвестиційного податкового кредиту (табл. 3), який знижує податкові зобов'язання з податку на прибуток

підприємств за умови цільового використання вивільнених коштів. Крім того, пропонується запровадження обов'язкового використання амортизаційних відрахувань на оновлення основних засобів. У разі нецільового використання амортизаційних відрахувань підприємства не матимуть права на зменшення за їх рахунок свого фінансового результату при оподаткуванні податком на прибуток підприємств. Для удосконалення механізму оподаткування праці пропонується встановити прогресивні ставки податку на доходи фізичних осіб та збільшити розмір неоподатковуваного мінімуму, що сприятиме дотриманню принципу соціальної справедливості та вирівнюванню доходів фізичних осіб. Крім того, рекомендовано до використання непрямі методи визначення доходів фізичних осіб. Запропоновано перенести частину навантаження зі сплати єдиного соціального внеску з роботодавців на найманих працівників.

Таблиця 3

Класифікаційні ознаки простого інвестиційного податкового кредиту

Види інвестиційного податкового кредиту	База інвестиційного податкового кредиту	Ставка пільги	Виключення по застосуванню пільги	Обмеження щодо загальної суми всіх видів інвестиційного податкового кредиту та умови його застосування
Податковий кредит щодо стимулювання НДДКР	Витрати на НДДКР	20 %	без виключень	1. Сума всіх видів інвестиційного податкового кредиту не повинна перевищувати 30% від суми податкових зобов'язань інвестора по податку на прибуток. 2. 100% від суми вивільненого прибутку має бути направлено або на оновлення основних засобів, або на НДДКР.
	Витрати на оплату праці працівників, що задіяні в НДДКР	20 %	без виключень	
Податковий кредит щодо стимулювання інвестицій в основний капітал	Інвестиції в основні засоби, що використовуються при проведенні НДДКР та пов'язані із захистом або поліпшенням навколишнього природного середовища	10 %	крім легкових автомобілів та нерухомого майна	
	Інвестиції в основні засоби у сільському господарстві, будівництві та промисловості	8 %		
	Інвестиції у інші основні засоби	6 %		

Джерело: запропоновано автором

Обґрунтовано необхідність удосконалення механізму оподаткування споживання та запропоновано до впровадження диференційні ставки з податку на додану вартість та підвищення ставок акцизного податку. Пропонується підвищити базову ставку ПДВ до рівня 21% із одночасним запровадженням зниженої ставки на товари першої необхідності (9%). Ґрунтуючись на європейському досвіді, запропоновано порядок поетапного підвищення

мінімального податкового зобов'язання з акцизного податку для тютюнових виробів в Україні.

Запропоновано науково-методичний підхід до аналізу концепцій податкових реформ, який дозволив визначити переваги авторської концепції податкового реформування. Систематизація інструментів реалізації різних моделей податкової реформи дозволила встановити їх неузгодженість з поставленими завданнями та визначити такими, що не відповідають стратегічним орієнтирам податкового реформування в Україні.

Для доведення результативності запропонованої концепції податкової реформи побудовано економіко-математичні моделі, що враховують вплив інструментів податкової реформи та інших інструментів фінансової політики на показники результативності ($P_{\text{ввп}}$; $P_{\text{грсе}}$; $P_{\text{дб}}$; $P_{\text{ні}}$; $P_{\text{ріп}}$). Визначено адекватність отриманих моделей, що дозволило їх використовувати при прогнозуванні результативності податкової реформи за умови незмінності грошово-кредитної та бюджетної політик.

Так, наприклад, питома вага виробництва продукції галузей реального сектора економіки в доданій вартості ВВП ($P_{\text{грсе}}$) залежить від рівня податкового навантаження (x_1), обсягу соціальних внесків у ВВП (x_2), обсягу податкових пільг (x_3) та капітальних видатків Зведеного бюджету (x_4) у складі ВВП:

$$P_{\text{грсе}} = 65,3 - 0,42 x_1 - 2,12 x_2 + 0,26 x_3 + 1,43 x_4 \quad (1)$$

Адекватність та значущість отриманої моделі підтверджується коефіцієнтом детермінації ($R^2=0,8970$) та розрахунковим значенням F-критерію Фішера ($F = 17,43$ при критичному значенні $F_{\text{кр}} = 1,62$).

Прогнозні результати проведеного дослідження свідчать, що за умови впровадження запропонованої податкової реформи, буде досягнуто середній рівень її результативності. Таким чином, окреслені стратегічні орієнтири податкового реформування та запропоновані практичні рекомендації по їх досягненню сприятимуть підвищенню результативності впливу податкової реформи на розвиток економіки.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні було поглиблено теоретико-методичні засади здійснення податкових реформ і розроблено стратегічні орієнтири податкового реформування в Україні з метою забезпечення його результативності. Основні висновки та пропозиції, здобуті в ході проведеного дослідження, полягають у наступному:

1. У процесі дослідження встановлено неоднорідність теоретичних розробок у сфері податкового реформування, що обґрунтувало необхідність поглиблення теоретичних засад податкових реформ. Визначено, що податкова реформа проводиться виходячи із зміни стратегії податкової політики, яка визначається загальною стратегією економічного розвитку країни на засадах

економічної теорії, в залежності від соціально-економічного становища країни та фази економічного циклу в конкретному періоді. Авторське визначення терміну «податкова реформа» дозволило виділити окремі податкові реформи в Україні та оцінити їх вплив на розвиток економіки.

2. Узагальнення наукових підходів до визначення механізму реалізації податкової реформи дозволило визначити інструментарій реалізації податкових реформ України та обґрунтувати доцільність його застосування, виходячи із стану економіки країни. З метою підвищення результативності податкової реформи обґрунтовано необхідність дотримання принципів проведення податкової реформи, а саме: своєчасності; відповідності інструментів її реалізації стратегічній меті та завданням податкової політики; обґрунтованості; прозорості; комплексності, системності та послідовності дій; результативності.

3. Дослідження генезису податкових реформ в Україні дозволило виділити передумови запровадження кожної з них та визначити інструменти їх реалізації. Встановлено, що існують протиріччя між станом економіки та застосованими інструментами при реалізації податкових реформ в Україні. А саме, визначено, що проведенні податкові реформи використовували більшою мірою інструменти фіскального спрямування, що негативно позначалося на стані економіки.

4. За роки незалежності України комплексного дослідження впливу запроваджених податкових реформ на економіку не проводилося через відсутність науково обґрунтованих рекомендацій щодо оцінювання їх результативності. Розроблений науково-методичний підхід до оцінювання результативності податкових реформ дозволяє провести таке оцінювання впливу проведених в Україні податкових реформ на розвиток економіки. Запропонований підхід ґрунтується на визначенні дотримання принципів реалізації податкової реформи, аналізі виконання стратегічних задач податкового реформування, діагностиці впливу податкової реформи на економічне зростання країни та оцінюванні її результативності.

5. Для проведення результативної податкової реформи важливо враховувати недоліки попередніх податкових реформ з метою їх усунення у подальшому. Використання запропонованої діагностики впливу податкової реформи на економіку за окремими напрямками (покращення стану реального сектору економіки; сприяння структурним зрушенням економіки; створення умов для макроекономічної стабільності в країні; сприяння розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності) дозволяє виявити недоліки податкового реформування. В процесі дослідження податкових реформ України було окреслено такі проблеми, як: часткове дотримання принципів реалізації податкової реформи; низька ефективність податкових пільг; високий рівень податкового навантаження; нестабільність податкового законодавства тощо.

6. Аналіз дієвості інструментів реалізації податкової реформи на розвиток сільського господарства та будівництва дозволив виявити низьку ефективність наданих галузевих пільг, відображенням чого стало збільшення рівня зносу основних засобів та погіршення основних показників розвитку

зазначених галузей. Доведено дієвість застосування спеціального режиму оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників.

7. Результативність податкової реформи залежить від обґрунтованості вибору вектору податкового реформування. Розроблений науковий підхід до визначення стратегічних орієнтирів податкового реформування України ґрунтується на необхідності врахування результатів оцінювання впливу проведених реформ на розвиток економіки України та досвіду удосконалення податкової системи в країнах ЄС. Головними орієнтирами податкового реформування в Україні визначено: зниження оподаткування праці; посилення фіскальної позиції податків на споживання; збільшення стимулюючої дії інструментів реалізації податкової реформи та інше.

8. Відповідно до визначених стратегічних орієнтирів податкового реформування в Україні запропоновано практичні рекомендації по їх досягненню, впровадження яких сприятиме досягненню макроекономічної стабільності в країні. Для стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності рекомендовано запровадження простого інвестиційного податкового кредиту та цільового використання амортизаційних відрахувань. Для удосконалення оподаткування праці запропоновано прогресивну шкалу ставок з податку на доходи фізичних осіб, а також перенесення частини навантаження зі сплати єдиного соціального внеску з роботодавців на найманих працівників. Обґрунтовано необхідність підвищення рівня оподаткування споживання.

9. Неефективність діючої податкової системи України спонукає до пошуку нових варіантів її реформування. Запропонований науково-методичного підхід до аналізу концепцій податкових реформ дозволяє обґрунтувати вибір напрямків удосконалення податкової системи. За результатами проведеного дослідження доведено результативність запропонованої податкової реформи щодо її впливу на розвиток економіки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Богатирьова Є. М. Податкова політика: сутність та принципи формування / Є. М. Богатирьова // Науковий вісник ОНЕУ. – Науковий вісник ОНЕУ. – 2012. – № 10(162). – С. 202–212. (0,54 д.а.)
2. Богатирьова Є. М. Теоретичні аспекти податкових реформ / Є. М. Богатирьова // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць. – 2012. – № 3(46). – Частина 2. – С. 130–136. (0,54 д.а.)
3. Богатирьова Є. М. Податкові реформи в Україні: етапи проведення / Є. М. Богатирьова // Науковий вісник ОНЕУ. – 2013. – № 7(186). – С. 28–38. (0,56 д. а.)
4. Богатирьова Є. М. Критерії результативності та якості проведення податкової реформи / Є. М. Богатирьова // Економіка.Фінанси.Право. – 2014. – №3/1. – С. 25–29. (0,59 д.а.)
5. Богатирьова Є. М. Механізм реалізації податкової реформи / Є. М. Богатирьова, В. П. Хомутенко // Економіка та держава: міжнародний

науково-практичний журнал. – 2015. – № 8. – С. 43–46. (0,60 д.а.) *Особистий внесок здобувача: визначено механізм реалізації податкової реформи та сформульовано принципи формування її механізму. (0,30 д.а.)*

6. Богатирьова Є. М. Діагностика впливу податкової реформи 2011 року на економіку України / Є. М. Богатирьова, В. П. Хомутенко // Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал. – 2015. – № 16. – С. 45–50. (0,75 д.а.) *Особистий внесок здобувача: проведено оцінювання результативності податкової реформи 2011 року. (0,38 д.а.)*

7. Богатирьова Є. М. Теоретико-методичний підхід до оцінювання результативності податкових реформ / Є. М. Богатирьова, В. П. Хомутенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Випуск 12. – Частина 3. – С. 176–179. (0,56 д.а.) *Особистий внесок здобувача: сформульовано теоретико-методичний підхід до оцінювання результативності податкових реформ щодо їх впливу на економіку. (0,28 д.а.)*

8. Богатирьова Є. М. Стратегічні орієнтири проведення податкової реформи в Україні в умовах Європейської інтеграції / Є. М. Богатирьова, В. П. Хомутенко // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – 2015. – № 10. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (0,74 д.а.) *Особистий внесок здобувача: запропоновано стратегічні напрямки проведення податкової реформи та інструменти її реалізації. (0,37 д.а.)*

Статті у наукових виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз даних:

9. Богатырева Е. Н. Теоретические детерминанты налоговых реформ / Є. М. Богатирьова // Научный журнал «Новый университет». Серия «Экономика и право». – Россия, Йошкар-Ола, 2014. – № 3(37). – С. 33–37. (0,31 д.а.)

10. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як індикатор результативності податкових реформ в Україні / Є. М. Богатирьова // Економічний простір: збірник наукових праць. – 2014. – № 84. – С. 110–121. (0,64 д.а.)

Матеріали і тези наукових конференцій:

11. Богатирьова Є. М. Стратегічні орієнтири податкової реформи України / Є. М. Богатирьова // Стратегічні вектори розвитку регіональної економіки в умовах протидії викликам глобалізації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22-23 березня 2012 р. – Сімферополь: ПП «Підприємство Фенікс», 2012. – С. 256–258. (0,12 д.а.)

12. Богатирьова Є. М. Засади формування ефективної стратегії податкових реформ / Є. М. Богатирьова // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XVII Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 травня 2012 р. – Луцьк: ПФ «Смарагд», 2012. – С. 211–212. (0,13 д.а.)

13. Богатирьова Є. М. Історичний аспект розвитку державної податкової служби України / Є. М. Богатирьова // Реформування та розвиток науки: сучасні виклики: матеріали Міжнар. конф., 2 лютого 2013 р. – Київ: «Центр наукових публікацій», 2013. – Частина 3. – С. 16–18. (0,17 д.а.)
14. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як індикатор ефективності податкових реформ / Є. М. Богатирьова // Податкова реформа в Україні: досвід, реалії та перспективи: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 15 листопада 2013 р. – Донецьк: ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2013. – Том 1. – С. 71–74. (0,16 д.а.)
15. Богатирьова Є. М. Податкова реформа: орієнтир на економічний розвиток / Є. М. Богатирьова // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 березня 2014 р. – Тернопіль: ВД «Вектор», 2014. – Частина 2. – С. 20–22. (0,11 д.а.)
16. Богатирьова Є. М. Податкові пільги та їх вплив на інвестиційний ресурс підприємств України / Є. М. Богатирьова // Формування інформаційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 березня 2014 р. – Херсон: ВД «Гельветика», 2014. – С. 137–139. (0,11 д.а.)
17. Богатирьова Є. М. Податкова реформа як фактор інноваційно-інвестиційного розвитку України / Є. М. Богатирьова // Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 11-12 квітня 2014 р. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 123–125. (0,12 д.а.)
18. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як показник результативності податкової реформи щодо її впливу на реальний сектор економіки / Є. М. Богатирьова // Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 17-18 квітня 2015 р. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 15–17. (0,17 д.а.)
19. Богатирьова Є. М. Результативність впливу податкових реформ на розвиток будівництва / Є. М. Богатирьова // Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 24-25 липня 2015 р. – Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2015. – Частина 2. – С. 62–66. (0,18 д.а.)
20. Богатирьова Є. М. Моніторинг результативності впливу податкових реформ на розвиток сільського господарства / Є. М. Богатирьова // Розвиток науки в XXI столітті: матеріали IV Міжнар. Заочної конф., 24 липня 2015 р. – Харків: Науково-інформаційний центр «Знання», 2015. – С. 43–47. (0,27 д.а.)
21. Богатирьова Є. М. Акцизне оподаткування: європейській досвід та українські реалії / Є. М. Богатирьова // Структурні трансформації національних економік в глобальному вимірі: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 6 листопада 2015 р. – Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2015. – С. 82–84. (0,18 д.а.)

АНОТАЦІЯ

Богатирьова Є. М. Податкові реформи в Україні: результативність та стратегічні орієнтири. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08. – Гроші, фінанси і кредит. – Одеський національний економічний університет, Одеса, 2016.

Досліджено теоретичні детермінанти податкової реформи. Визначено механізм реалізації податкової реформи та його складові. Сформульовано принципи проведення податкової реформи. Виділено передумови запровадження податкових реформ в Україні та інструменти їх реалізації.

Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання впливу податкової реформи на економіку та проведено на його засадах комплексне оцінювання результативності податкових реформ в Україні, що дозволило виявити їх особливості та недоліки. Проведено аналіз дієвості інструментів реалізації податкової реформи на розвиток сільського господарства та будівництва.

З урахуванням стану економіки, виявлених недоліків попередніх податкових реформ та європейського досвіду їх проведення, визначено стратегічні орієнтири податкової реформи України, її мету та завдання. Запропоновано напрямки удосконалення механізму оподаткування капіталу, праці та споживання.

Сформульовано науково-методичний підхід до аналізу концепцій податкових реформ. Доведено результативність впливу запропонованої автором податкової реформи на розвиток економіки України.

Ключові слова: податкова реформа, податкова політика, інструменти реалізації, результативність, стратегічні орієнтири.

АННОТАЦИЯ

Богатырева Е. Н. Налоговые реформы в Украине: результативность и стратегические ориентиры. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08. – Деньги, финансы и кредит. – Одесский национальный экономический университет, Одесса, 2016.

Исследованы теоретические детерминанты налоговой реформы. Систематизированы характерные признаки налоговой реформы, а именно: изменение стратегии налоговой политики; прогрессивные изменения налоговой системы; временные рамки ее проведения; инновационный и эволюционный характер. Установлены основные предпосылки, которые обуславливают необходимость налоговой реформы: социально-экономическое положение в стране и фаза экономического цикла; выбранная экономическая теория; социально-экономическая политика в стране в целом и приоритеты финансовой политики в частности; стратегия налоговой политики.

Дано определение термина «налоговая реформа» как законодательно закрепленные изменения налоговой системы инновационного характера, ограниченные во времени проведения и базирующиеся на смене стратегии налоговой политики государства.

Определен механизм реализации налоговой реформы и его составляющие. Сформулированы принципы проведения налоговой реформы: своевременности; соответствия инструментов ее реализации стратегической цели и задачам; обоснованности; прозрачности; комплексности, системности и последовательности действий; результативности.

В рамках исследования генезиса налоговых реформ в Украине было выделено предпосылки внедрения каждой из них, а также проведен сравнительный анализ инструментов их реализации.

Разработано научно-методический подход к оцениванию влияния налоговой реформы на экономику, который предусматривает проверку соблюдения принципов проведения налоговой реформы, анализ выполнения стратегических задач, определение действенности налоговой реформы по определенным направлениям; общую оценку результативности налоговой реформы на экономику. Для комплексной оценки результативности предложена система показателей и сформулированы условия достижения результативности.

Проведено оценивание результативности налоговых реформ в Украине, что позволило выявить их особенности и недостатки. Действенными инструментами реализации налоговых реформ в Украине определено налоговые ставки, налоговые льготы, объект налогообложения и специальные режимы налогообложения. Проанализировано влияние инструментов реализации налоговой реформы на развитие сельского хозяйства и строительства.

С учетом состояния экономики, выявленных недостатков предыдущих налоговых реформ и европейского опыта их проведения, сформулированы стратегические ориентиры налоговой реформы Украины, ее цели и задачи. Обосновано, что целью налоговой реформы должно стать построение развитой конкурентоспособной экономики, интегрированной в ЕС на основе инвестиционно-инновационного развития страны. Для достижения стратегических ориентиров налогового реформирования предложены направления совершенствования механизма налогообложения капитала, труда и потребления. В частности рекомендовано введение простого инвестиционного кредита и целевого использования амортизационных отчислений. Для усовершенствования механизма налогообложения труда предложена прогрессивная шкала ставок по налогу на доходы физических лиц, а также перенесение части нагрузки работодателей по уплате единого социального взноса на наемных работников. Обоснована необходимость реформирования налогообложения потребления в направлении введения дифференцированных ставок по налогу на добавленную стоимость и повышения ставок акцизного налога.

Сформулировано научно-методический подход к анализу концепций налоговых реформ. Доказано результативность влияния предложенной автором налоговой реформы на развитие экономики Украины.

Ключевые слова: налоговая реформа, налоговая политика, инструменты реализации, результативность, стратегические ориентиры.

SUMMARY

Bohatyrova Y. Tax Reforms in Ukraine: Efficiency and Strategic Benchmarks. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the candidate degree of economic sciences under the specialty 08.00.08 – Money, finance and credit.– Odessa National Economic University, Odessa, 2016.

Theoretical determinants of tax reform have been investigated. The mechanism of tax reform realization and its components have been defined. The principles of carrying out tax reform have been formulated. Prerequisites of introduction of tax reforms in Ukraine and implementation tools have been selected.

Scientific and methodical approach to an assessment of influence of tax reform on economy and on its basis a complex assessment of efficiency of tax reforms in Ukraine has been carried out that makes it possible to reveal their peculiarities and shortcomings. The analysis of effectiveness of implementation tools of tax reform on development of agriculture and construction has been carried out.

Taking into account state of the economy, the revealed shortcomings of the previous tax reforms and European experience of their implementation, strategic benchmarks of tax reform of Ukraine, its purpose and tasks have been defined. The directions of improvement of the mechanism of taxation of capital, work and consumption have been suggested.

There has been formulated a scientific and methodical approach to the analysis of concepts of tax reforms. Efficiency of influence of the tax reform on development of economy of Ukraine suggested by the author has been proved.

Key words: tax reform, tax policy, implementation tools, efficiency, strategic benchmarks.